

2021

Ετήσια έκθεση

2021

Ετήσια έκθεση

Στην προετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2021 συνέβαλε το σύνολο του προσωπικού του Συνηγόρου του Πολίτη.

Συντακτική ομάδα, συντονισμός, γενική επιμέλεια: **Αγγελική Μποσοδογιάννη, Αγγελική Πανοπούλου**

Κείμενα: **Χρυσούλα Αντωνίου, Μαρία Αποστόλου, Βασιλική Βασιλαντωνοπούλου, Αικατερίνη Βλάχου, Κωνσταντίνος Δαραμάρας, Θεώνη Κουφονικολάκου, Όλγα Λυσανδροπούλου, Ευαγγελία Μαρκάκη, Αναστασία Ματανά, Αλεξάνδρα Μοσκοπούλου, Κωνσταντίνος Μπαρτζελιώτης, Μαγδαληνή Νικολακοπούλου, Γρηγορία Πολύδερα, Στέργιος Πρεβέντης, Ελένη Σταμπουλή, Αναστασία Τοπαλίδου, Μιχάλης Τσαπόγας, Χρύσα Χατζή, Σαφώ Χατζηράλλη**

Επεξεργασία στατιστικών στοιχείων: **Γιάννης Μόσχος, Δημήτρης Βράζος**

Σχολιασμός στατιστικών στοιχείων: **Γιάννης Μόσχος**

Συντονισμός έκδοσης: **Αλεξάνδρα Πολιτοστάθη**

Επίσης συνεργάστηκαν: **Ελένη Αδαμαντίδου, Βασιλική Δελέγκου, Πολυξένη Ευαγγέλου, Μαρία Καφετζοπούλου, Χριστίνα Κοϊντόση**

Σχεδιασμός, σελιδοποίηση: **ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, Νικολέττα Μικελάκη info@kambili.gr**

Επιμέλεια κειμένων: **Χρυσάνθη Γαλάτη chrysanthigalati@yahoo.com**

Επιτρέπεται η δωρεάν αναπαραγωγή του κειμένου αυτής της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή ή μέσο, υπό την προϋπόθεση ότι αναπαράγεται με τρόπο ακριβή και μη παραπλανητικό.

Είναι απαραίτητη η αναφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του Συνηγόρου του Πολίτη και στον τίτλο της έκδοσης. Σε περίπτωση που περιλαμβάνεται υλικό τρίτων, πρέπει να ζητηθεί η άδεια από τον αντίστοιχο κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

Για ερωτήματα σχετικά με την έκδοση παρακαλώ επικοινωνήστε στο press@synigoros.gr

Η Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το 2021 τυπώθηκε σε 500 αντίτυπα από το Εθνικό Τυπογραφείο, τον Μάρτιο του 2022, και διατίθεται στην πλήρη της μορφή στην ιστοσελίδα της Αρχής: www.synigoros.gr

© **Συνήγορος του Πολίτη**

📍 Χαλκοκονδύλη 17, 104 32 - Αθήνα

☎ Τηλ.: (+30) 213 1306 600

🌐 www.synigoros.gr

🇬🇷 ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ – THE GREEK OMBUDSMAN

🐦 @Synigoros

ISSN: 2732-8880

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
Ο Συνήγορος του Πολίτη για το 2021	13
Η ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ	19
1. Οι δράσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και οι συνεργασίες.....	21
2. Η στατιστική αποτύπωση.....	34
2.1. Πλήθος αναφορών.....	34
2.2. Η έκβαση της διερεύνησης.....	36
2.3. Οι κατηγορίες κακοδιοίκησης.....	37
2.4. Οι φορείς κακοδιοίκησης.....	38
2.5. Η πρόσβαση στον Συνήγορο του Πολίτη.....	42
2.6. Αντί συμπερασμάτων.....	47
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	49
1. Η προστασία της δημόσιας υγείας σε αναμέτρηση με τις ατομικές ελευθερίες.....	52
2. Διεθνής προστασία.....	56
2.1. Υποδοχή νεοαφικθέντων αιτούντων άσυλο.....	56
2.2. Διοικητική κράτηση αιτούντων διεθνή προστασία.....	58
2.3. Δυσλειτουργίες της Υπηρεσίας Ασύλου.....	59
2.3.1. Δυσκολίες πρόσβασης στην υπηρεσία.....	59
2.3.2. Καθυστερήσεις στην έκδοση αδειών διαμονής/ταξιδιωτικών εγγράφων.....	60
2.3.3. Προβλήματα κατάθεσης μεταγενέστερων αιτημάτων.....	60
2.3.4. Πρόσβαση στη δωρεάν νομική βοήθεια σε β' βαθμό.....	61
2.4. Αυτεπάγγελτη έρευνα για επαναπροωθήσεις στον Έβρο.....	61
3. Δικαιώματα και παιδική προστασία.....	62
3.1. Σχέσεις γονέων και τέκνων.....	63
3.2. Παρακολούθηση συνθηκών διαβίωσης σε ιδρύματα και παροχής υπηρεσιών στην κοινότητα.....	65

3.2.1. Από το ίδρυμα στην κοινότητα.....	66
3.2.2. Δομές προσχολικής αγωγής και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης.....	67
4. Εκπαίδευση.....	69
4.1. Σχολείο.....	70
4.1.1. Χρόνια λειτουργικά προβλήματα	70
4.1.2. Αποσπασματικότητα ρυθμίσεων και αιφνιδιασμός.....	71
4.1.3. Σχολική φοίτηση και πανδημία	72
4.1.4. Σχολική ένταση ευάλωτων ομάδων.....	74
4.1.5. Ζητήματα φοίτησης παιδιών διαζευγμένων γονέων.....	75
4.2. Τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	75
4.2.1. Ελάχιστη βάση εισαγωγής για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	75
4.2.2. Υποτροφίες Ι.Κ.Υ. για φοιτητές που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.....	76
4.2.3. Ζητήματα Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου	78
4.2.4. Ακαδημαϊκή και επαγγελματική αναγνώριση σε κατόχους αλλοδαπών τίτλων σπουδών	78
5. Ιθαγένεια.....	80
5.1. Προβλήματα μετάβασης στο νέο σύστημα πολιτογράφησης.....	81
5.2. Ζητήματα συνένωσης υπηρεσιών ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά μεταναστών	82
5.3. Διαδικασίες καθορισμού ιθαγένειας.....	82
6. Κοινωνική Ασφάλιση.....	83
6.1. Διοικητικές και οργανωτικές δυσλειτουργίες των υπηρεσιών του e – ΕΦΚΑ.....	83
6.1.1. Συνταξιοδοτικά προβλήματα διακινούμενων εργαζομένων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό	83
6.1.2. Καθυστερήσεις στην εκκαθάριση των αιτήσεων από τον e – ΕΦΚΑ για τη χορήγηση αναδρομικών ποσών σε κληρονόμους.....	86

6.2.	Ζητήματα και επιτυχείς παρεμβάσεις που προέκυψαν κατά τη διαδικασία της βεβαίωσης και είσπραξης των κοινωνικοασφαλιστικών οφειλών	87
7.	Υπηρεσίες Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	88
7.1.	Δυσλειτουργίες στις υπηρεσίες υγείας κατά του COVID-19	89
7.1.1.	Ζητήματα με τη διαδικασία εμβολιασμού των πολιτών κατά του COVID – 19	89
7.1.2.	Υγειονομική περίθαλψη ασθενών Τρίτης Ηλικίας που νοσούν με COVID – 19	90
7.1.3.	Μη χορήγηση ιατρικού φακέλου σε ασθενείς που νόσησαν με COVID – 19	91
7.2.	Διαδικαστικά ζητήματα στην παροχή προνοιακών παροχών και υπηρεσιών υγείας	91
7.2.1.	Ελλιπής συνεργασία Ο.Π.Ε.Κ.Α. και e – Ε.Φ.Κ.Α. κατά τη διαδικασία επεξεργασίας αιτήσεων παροχής οικονομικών ενισχύσεων και λοιπών παροχών αναπηρίας	91
7.2.2.	Καθυστερήσεις στο Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων (Ε.Κ.Α.Α.Υ.).....	92
7.2.3.	Δυσλειτουργία στη διαδικασία ελέγχου των νόμιμων προϋποθέσεων για την παροχή οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά νοητική υστέρηση από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α.....	93
7.2.4.	Διαθεσιμότητα υπηρεσιών υγείας – Τήρηση ωραρίου λειτουργίας φαρμακείων.....	93
8.	Οικονομικές ενισχύσεις στο πλαίσιο της πανδημίας COVID – 19	94
8.1.	Πρόγραμμα Γέφυρα	95
8.2.	Ενοίκια COVID – 19	96
8.3.	Οικονομική ενίσχυση επιχειρήσεων μέσω προγραμμάτων Ε.Σ.Π.Α.....	98
9.	Εργασία και απασχόληση	99
9.1.	Ανεργία – Νέοι και ενεργητικές πολιτικές ένταξης στην εργασία.....	99
9.2.	Ισότιμη μεταχείριση στην απασχόληση.....	102
9.2.1.	Ελεύθερη Κυκλοφορία των εργαζομένων Ευρωπαίων Πολιτών	102

9.2.2. <i>Εξισορρόπηση της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή των εργαζομένων γονέων και φροντιστών</i>	104
10. Η κλιματική αλλαγή και η διαχείριση των επιπτώσεών της	106
10.1. Διαχείριση αστικού και περιαστικού πρασίνου.....	107
10.2. Διαχείριση όμβριων υδάτων.....	111
11. Ενεργειακή Φτώχεια	114
12. Ταχυδρομικές Υπηρεσίες	119
ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ	123
1. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως πλαίσιο προαγωγής της εφαρμογής της σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες	125
1.1. Θεσμικό πλαίσιο.....	125
1.2. Προσβασιμότητα	126
1.3. Πιστοποίηση και παροχές αναπηρίας.....	126
1.4. Παιδί και αναπηρία.....	127
1.5. Απασχόληση.....	128
1.6. Το Πρόγραμμα «Ελλάδα 2.0».....	128
2. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως φορέας για την ίση μεταχείριση	129
2.1. Θεσμικό Πλαίσιο	129
2.2. Ενδεικτικά θέματα.....	131
2.2.1. Διάκριση λόγω φύλου.....	131
2.2.2. Διάκριση λόγω ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.....	131
2.2.3. Διάκριση λόγω αναπηρίας – πρόσβαση στην απασχόληση	131
2.2.4. Διάκριση λόγω ηλικίας	132
2.2.5. Διάκριση λόγω φυλετικής καταγωγής/στέγαση.....	132
2.2.6. Θετικά μέτρα για την προστασία της οικογένειας.....	132
2.2.7. Διάκριση λόγω εθνικής καταγωγής	133
2.2.8. Ελεύθερη κυκλοφορία και ισότιμη μεταχείριση των πολιτών κρατών – μελών της Ε.Ε. (Οδηγία 2014/54/ΕΕ)	133
3. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως φορέας προαγωγής των δικαιωμάτων του Παιδιού	133

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως μηχανισμός εξωτερικού ελέγχου αναγκαστικών επιστροφών αλλοδαπών	137
4.1. Αριθμητικά στοιχεία	137
4.2. Συνοπτική παρουσίαση του εξωτερικού ελέγχου επιστροφών.....	137
4.3. Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο	138
5. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως εθνικός μηχανισμός διερεύνησης περιστατικών αυθαιρεσίας	140
6. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως εθνικός μηχανισμός πρόληψης βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας	144
6.1. Εισαγωγή	144
6.2. Θεσμικές παρεμβάσεις.....	145
6.2.1. Μέτρα περιορισμού της πανδημίας.....	145
6.2.2. Διερεύνηση θανάτων και τραυματισμών.....	145
6.2.3. Δικαιώματα κρατουμένων	145
6.3. Αυτοψίες	147
6.3.1. Προαναχωρησιακά Κέντρα και Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης...	147
6.3.2. Κατάστημα Κράτησης Νέας Αλικαρνασσού.....	147
6.3.3. Κρατητήρια Αστυνομικής Διεύθυνσης Ηρακλείου.....	148
6.3.4. Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου	148
6.4. Συνεργασία με διεθνείς φορείς και δίκτυα	148

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΣΧΕΔΙΩΝ ΝΟΜΟΥ .....

1. Νομοθετικές και Οργανωτικές προτάσεις	153
1.1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	153
1.2. Υπουργείο Εσωτερικών.....	156
1.3. Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου.....	156
1.4. Υπουργείο Οικονομικών	158
1.5. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.....	160
1.6. Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας.....	162
1.7. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.....	163

1.8. Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών.....	163
2. Παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη επί Σχεδίων Νόμου.....	164
2.1. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου των Υπουργείων Μετανάστευσης & Ασύλου και Προστασίας του Πολίτη «Αναμόρφωση διαδικασιών απελάσεων και επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών, προσέλκυση επενδυτών και ψηφιακών νομάδων, ζητήματα αδειών διαμονής και διαδικασιών χορήγησης διεθνούς προστασίας, διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και άλλες επείγουσες διατάξεις» (Ν. 4825/2021).....	164
2.2. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου» (Ν. 4800/2021).....	167
2.3. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Για την Προστασία της Εργασίας – Σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής “Επιθεώρηση Εργασίας” – Κύρωση της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον χώρο της εργασίας – Κύρωση της Σύμβασης 187 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για το Πλαίσιο Προώθησης της Ασφάλειας και της Υγείας στην Εργασία – Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 2019 για την ισορροπία μεταξύ της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής» (Ν. 4808/2021).....	168
2.4. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων «Νέο πλαίσιο για την ευζωία των ζώων συντροφιάς – Πρόγραμμα “ΑΡΓΟΣ”» (Ν. 4808/2021).....	170
2.5. Παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Θεσμικό πλαίσιο τηλεργασίας, διατάξεις για το ανθρώπινο δυναμικό του δημοσίου τομέα και άλλες ρυθμίσεις» (Ν. 4807/2021).....	171
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ.....	175
ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟ 2021.....	181
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΤΟ 2021...189	
ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ.....	197